

MARRA

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 21 października 2008 r. *

W sprawach połączonych C-200/07 i C-201/07

mających za przedmiot wnioski o wydanie, na podstawie art. 234 WE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożone przez Corte suprema di cassazione (Włochy), postanowieniami z dnia 20 lutego 2007 r., które wpłynęły do Trybunału odpowiednio w dniach 12 i 13 kwietnia 2007 r., w postępowaniach

Alfonso Luigi Marra

przeciwko

Eduardo De Gregorio (C-200/07),

Antonio Clemente (C-201/07),

* Język postępowania: włoski.

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, P. Jann, C.W.A. Timmermans, A. Rosas, K. Lenaerts, J.C. Bonichot i T. von Danwitz, prezesi izb, J. Makarczyk, P. Kūris, E. Juhász, L. Bay Larsen, P. Lindh i C. Toader (sprawozdawca), sędziowie,

rzecznik generalny: M. Poiares Maduro,
sekretarz: L. Hewlett, główny administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 8 kwietnia 2008 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

— w imieniu A.L. Marry przez niego samego oraz L.A. Cucinellę, avvocato,

— w imieniu E. De Gregoria przez G. Siporsa, avvocato,

— w imieniu A. Clementego przez R. Capocasalego oraz E. Chiusola, avvocati,

- w imieniu rządu włoskiego przez R. Adama, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez P. Gentilego, avvocato dello Stato,

- w imieniu Parlamentu Europejskiego przez H. Krücka, C. Karamarcosa oraz A. Caiolę, działających w charakterze pełnomocników,

- w imieniu Komisji Wspólnot Europejskich przez I. Martínez del Peral oraz przez F. Amata oraz C. Zadrę, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 26 czerwca 2008 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczą wykładni zasad wspólnotowych dotyczących immunitetów posłów do Parlamentu Europejskiego, w szczególności art. 9 i 10 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich z dnia 8 kwietnia 1965 r. (Dz.U. 1967, 152, s. 13, zwanego dalej

„protokołem”) oraz art. 6 ust. 2 i 3 regulaminu Parlamentu Europejskiego (Dz.U. 2005, L 44, s. 1, zwanego dalej „regulaminem”).

- 2 Wnioski te zostały złożone w ramach sporu między A.L. Marrą, byłym posłem do Parlamentu Europejskiego, a E. De Gregoriem oraz A. Clementem, którzy wnieśli przeciwko niemu powództwo o odszkodowanie za szkodę, jaką wyrządził im, rozpowszechniając ulotkę zawierającą obraźliwą dla nich treść.

Ramy prawne

Prawo wspólnotowe

Protokół

- 3 Artykuł 9 protokołu stanowi:

„Wobec członków Parlamentu Europejskiego nie można prowadzić dochodzenia, postępowania sądowego ani też ich zatrzymywać z powodu ich opinii lub stanowiska zajętego przez nich w głosowaniu w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych”.

4 Zgodnie z art. 10 protokołu:

„Podczas sesji Parlamentu Europejskiego jego członkowie korzystają:

- a) na terytorium swojego państwa — z immunitetów przyznawanych członkom parlamentu ich państwa;
- b) na terytorium innego państwa członkowskiego — z immunitetu chroniącego przed zatrzymaniem oraz immunitetu jurysdykcyjnego.

Immunitet chroni także członków podczas ich podróży do i z miejsca, gdzie odbywa się posiedzenie Zgromadzenia.

Nie można powoływać się na immunitet, w przypadku gdy członek został schwytany na gorącym uczynku i nie może on stanowić przeszkody w wykonywaniu przez Parlament Europejski prawa uchylenia immunitetu w odniesieniu do któregośkolwiek ze swoich członków”.

5 Artykuł 19 protokołu stanowi:

„W celu stosowania niniejszego Protokołu instytucje Wspólnoty współpracują z właściwymi władzami danych państw członkowskich”.

Regulamin

- 6 Artykuł 5 ust. 1 regulaminu, zatytułowany „Przywileje i immunitety”, stanowi:

„Posłom do Parlamentu Europejskiego przysługują przywileje oraz immunitety przewidziane w Protokole w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich”.

- 7 Artykuł 6 regulaminu, zatytułowany „Uchylenie immunitetu”, ma następujące brzmienie:

„1. Wykonując swoje uprawnienia związane z przywilejami oraz immunitetami, Parlament dąży przede wszystkim do utrzymania swojej integralności jako demokratycznego zgromadzenia prawodawczego oraz do zagwarantowania niezależności posłów w sprawowaniu ich funkcji.

2. Każdy wniosek w sprawie uchylenia immunitetu posła skierowany do Przewodniczącego przez właściwy organ państwa członkowskiego jest przedstawiany na posiedzeniu plenarnym oraz przekazywany właściwej komisji.

3. Każdy wniosek dotyczący skorzystania z immunitetu i przywilejów skierowany do Przewodniczącego przez posła lub byłego posła jest przedstawiany na posiedzeniu plenarnym oraz przekazywany właściwej komisji.

Posel lub byly poseł może być reprezentowany przez innego posła. Wniosek nie może zostać złożony przez innego posła bez zgody zainteresowanego posła.

[...]”.

- 8 Artykuł 7 regulaminu, określający zasady postępowania dotyczącego immunitetu posłów europejskich, stanowi w ust. 6 i 7:

„6. W przypadku wniosku o skorzystanie z przywilejów lub immunitetu komisja stwierdza, czy istnieją okoliczności stanowiące administracyjne lub inne ograniczenie swobody przemieszczania się posłów udających się na miejsce obrad Parlamentu lub z niego powracających bądź swobody wyrażania opinii lub głosowania podczas wykonywania mandatu lub czy wchodzą one w zakres art. 10 Protokołu o przywilejach i immunitetach niewynikających z prawa krajowego. Komisja przedstawia właściwemu organowi propozycję wyciągnięcia odpowiednich wniosków.

7. Komisja może wydać uzasadnioną opinię co do właściwości wyżej wymienionego organu oraz co do dopuszczalności wniosku, natomiast nie może w żadnym przypadku

wypowiadać się o winie bądź braku winy posła oraz o zasadności wszczęcia wobec niego postępowania karnego na podstawie zarzutów, które są mu stawiane, nawet wtedy gdy badanie wniosku pozwala komisji na dokładne zapoznanie się ze szczegółami sprawy”.

Prawo krajowe

- 9 W rozumieniu art. 68 włoskiej konstytucji:

„Członkowie parlamentu nie mogą być pociągnięci do odpowiedzialności z powodu swych opinii lub stanowiska zajętego przez nich w głosowaniu w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych.

Żaden członek parlamentu, bez zgody Izby, do której należy, nie może podlegać rewizji osobistej, rewizji miejsca zamieszkania, zostać zatrzymany lub pozbawiony w jakikolwiek sposób wolności osobistej lub być przetrzymywany z wyjątkiem przypadków wykonania ostatecznego orzeczenia skazującego lub ujęcia na gorącym uczynku przestępstwa, gdy przewidziane jest obowiązkowe zatrzymanie.

Taka zgoda jest wymagana dla zastosowania względem posłów parlamentu [włoskiego] podsłuchu, w jakiegokolwiek formie, w zakresie rozmów, przekazywania i odbierania informacji oraz przechwytywania ich korespondencji”.

Postępowania przed sądem krajowymi i pytania prejudycjalne

- 10 Z dwóch postanowień odsyłających wynika, że Tribunale di Napoli nakazał A.L. Marrze, byłemu posłowi europejskiemu, naprawienie szkody, jaką wyrządził E. De Gregoriowi oraz A. Clementemu, rozpowszechniając ulotkę zawierającą obraźliwą dla nich treść, w czasie kiedy był on posłem europejskim.
- 11 W dwóch wyrokach wydanych w dniach 23 stycznia 2001 r. i 25 stycznia 2002 r. Corte d'appello di Napoli utrzymał w mocy oba skazujące orzeczenia Tribunale di Napoli. W wyrokach tych Corte d'appello di Napoli nie stwierdził, że działania A.L. Marry w stosunku do E. De Gregoria oraz A. Clementego stanowiły opinie wyrażone w ramach wykonywania obowiązków służbowych posła europejskiego i nie zgodził się ze stanowiskiem A.L. Marry, według którego dla wszczęcia przeciwko niemu postępowania cywilnego konieczne było zwrócenie się uprzednio do Parlamentu o wyrażenie zgody, zgodnie z art. 6 regulaminu.
- 12 W piśmie z dnia 26 marca 2001 r. skierowanym do przewodniczącego Parlamentu A.L. Marra stwierdził, że przed kilkoma sądami włoskim zostały wszczęte przeciwko niemu postępowania, odwołując się w szczególności do postępowań wszczętych przez E. De Gregoria i A. Clementego. Podniósł on, że włoskie organy sądowe naruszyły art. 6 regulaminu w zakresie, w jakim nie zwróciły się o wyrażenie „zgody” przed wszczęciem przeciwko niemu postępowania.
- 13 W wyniku tego wniosku Parlament przyjął w dniu 11 czerwca 2002 r. rezolucję dotyczącą immunitetu posłów wybranych we Włoszech oraz praktyk władz włoskich w tym zakresie (Dz.U. 2003, C 261 E, s. 102), która ma następujące brzmienie:

„1. [Parlament] postanawia, że sprawy [...] i Alfonsa Marry dotyczą prima facie kwestii immunitetu parlamentarnego oraz że należy zwrócić się do właściwych sądów o przekazanie Parlamentowi dokumentów niezbędnych w celu ustalenia, czy rozważane sprawy obejmują immunitet parlamentarny na podstawie art. 9 Protokołu

odnośnie do wyrażanych opinii lub stanowisk zajmowanych w głosowaniu przez danych posłów w ramach wykonywania ich obowiązków, jak również że należy zwrócić się do właściwych sądów o zawieszenie postępowania do czasu ostatecznego rozstrzygnięcia przez Parlament.

2. Zaleca przewodniczącemu przekazanie tego postanowienia oraz sprawozdania komisji stałemu przedstawicielowi Republiki Włoskiej w celu przekazania właściwemu organowi Republiki Włoskiej” [tłumaczenie nieoficjalne].

14 Z postanowień odsyłających wynika, że rezolucja ta nie została przekazana ani sądom rozstrzygającym sprawę co do istoty, ani Corte suprema di cassazione.

15 Przed Corte suprema di cassazione L.A. Marra powołał się na swój immunitet i twierdził, że zgodnie z art. 6 regulaminu sąd pierwszej instancji i sąd apelacyjny powinny były zwrócić się uprzednio do Parlamentu o uchylenie jego immunitetu, aby móc wydać skazujące go wyroki.

16 Sąd krajowy podkreśla, że art. 68 konstytucji włoskiej zwalnia członków parlamentu włoskiego z wszelkiej odpowiedzialności cywilnej, karnej i administracyjnej z uwagi na wyrażoną opinię lub stanowisko zajęte w głosowaniu przy wykonywaniu przez nich obowiązków służbowych w celu zagwarantowania im swobody podejmowania decyzji i swobody opinii w czasie sprawowania przez nich mandatu.

- 17 Sąd krajowy przypomina ponadto, że korzystanie z takiego immunitetu nie jest co do zasady uzależnione od „prejudycjalnego odesłania do parlamentu” włoskiego. Niemniej jednak jak wynika z orzecznictwa Corte costituzionale, jeżeli parlament zajmie stanowisko w kwestii tego immunitetu, taka decyzja wywołuje wiążące skutki wobec organu sądowego, do którego zostało wniesione powództwo przeciwko danemu parlamentarzystcie. W przypadku gdy wskazany parlament i organ sądowy zajmą odmienne stanowiska, w systemie prawnym została przewidziana możliwość przedłożenia sporu Corte costituzionale.
- 18 Sąd krajowy zauważa wreszcie, że w systemie ustanowionym przez prawodawcę wspólnotowego, który różni się od systemu przewidzianego w prawie włoskim, art. 6 regulaminu przewiduje, że wniosek dotyczący skorzystania z przywilejów i immunitetów może zostać skierowany do przewodniczącego Parlamentu przez właściwy organ państwa członkowskiego lub bezpośrednio przez posła europejskiego.
- 19 Uwzględniając powyższe uwagi, Corte suprema di cassazione postanowił zawiesić postępowanie i przedłożyć Trybunałowi następujące pytania prejudycjalne, które zostały sformułowane w ten sam sposób w obydwu postępowaniach przed sądem krajowym:
- „1) Czy w przypadku braku działań ze strony posła do Parlamentu Europejskiego, który nie korzysta z przyznanego mu w art. 6 ust. 2 [regulaminu] prawa do bezpośredniego skierowania wniosku do przewodniczącego dotyczącego skorzystania z przywilejów i immunitetów, sąd, przed którym toczy się postępowanie cywilne, jest zobowiązany zwrócić się do przewodniczącego o uchylenie immunitetu w celu dalszego prowadzenia postępowania i wydania wyroku?

Czy też

2) Jeżeli w braku powiadomienia ze strony Parlamentu Europejskiego co do zamiaru skorzystania z przywilejów i immunitetów sąd, przed którym toczy się postępowanie cywilne, ma prawo, uwzględniając szczególne okoliczności rozpatrywanej sprawy, rozstrzygnąć, czy możliwe jest skorzystanie z przywileju?”

²⁰ Postanowieniem prezesa Trybunału z dnia 18 czerwca 2007 r. sprawy C-200/07 i C-201/07 zostały połączone do celów procedury pisemnej i ustnej, jak również wydania wyroku.

W przedmiocie dopuszczalności uwag przedstawionych przez Parlament

²¹ Artykuł 23 akapity pierwszy i drugi statutu Trybunału Sprawiedliwości stanowi, że Parlament ma prawo przedstawienia uwag co do odesłań prejudycjalnych, które dotyczą aktów przyjętych „wspólnie” przez Parlament i Radę Unii Europejskiej. Przepis ten nie przyznaje zatem wyraźnie Parlamentowi prawa przedstawienia uwag w sprawach takich jak będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, które dotyczą protokołu oraz regulaminu.

²² Jednakże ponieważ wspomniany art. 23 przyznaje Parlamentowi prawo przedstawienia uwag na piśmie w sprawach dotyczących ważności lub wykładni aktu, który przyjął razem z inną instytucją, takie prawo powinno mu być a fortiori przyznane w odniesieniu do wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczącego wykładni aktu przyjętego wyłącznie przez tę instytucję takiego jak jej regulamin.

- 23 Wynika z tego, że należy przyznać Parlamentowi prawo do przedstawienia uwag w niniejszym postępowaniu.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 24 Należy zauważyć na wstępie, że immunitet parlamentarny posłów europejskich, ustanowiony w art. 9 i 10 protokołu, obejmuje dwie formy ochrony przyznawanej zazwyczaj członkom parlamentów krajowych państw członkowskich, czyli immunitet z uwagi na opinie lub stanowisko zajęte w głosowaniu przy wykonywaniu obowiązków parlamentarnych oraz nietykalność poselską, obejmującą co do zasady immunitet jurysdykcyjny.
- 25 Artykuł 10 protokołu stanowi, że w podczas sesji Parlamentu jego członkowie korzystają na terytorium swojego państwa z immunitetów przyznawanych członkom parlamentu ich państwa, a na terytorium innego państwa członkowskiego z immunitetu chroniącego przed zatrzymaniem oraz immunitetu jurysdykcyjnego. Ostatni akapit tego przepisu stanowi również, że Parlament może postanowić o uchyleniu immunitetu jednego ze swych członków.
- 26 Artykuł 9 protokołu ustanawia zasadę immunitetu posłów europejskich w zakresie wyrażonych opinii i stanowisk zajętych w głosowaniu przy wykonywaniu przez nich obowiązków służbowych. Ponieważ przepis ten nie zawiera żadnego odesłania do praw krajowych, zakres tego immunitetu powinien być ustalony wyłącznie na podstawie prawa wspólnotowego (zob. podobnie wyrok z dnia 10 lipca 1986 r. w sprawie 149/85 Wybot, Rec. s. 2391, pkt 12).

- 27 Tymczasem należy uznać, że taki immunitet, na który powołuje się A.L. Marra w postępowaniach przed sądem krajowym, w zakresie w jakim ma chronić swobodę wypowiedzi i niezależność posłów europejskich, jest bezwzględny immunitetem sprzeciwiającym się wszczęciu jakiegokolwiek postępowania sądowego z uwagi na wyrażoną opinię lub stanowisko zajęte w głosowaniu w ramach wykonywania obowiązków parlamentarnych.
- 28 Należy dodać, że w niniejszych wnioskach o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zwrócono się do Trybunału nie o rozstrzygnięcie kwestii, czy działanie takie jak będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym stanowi opinię wyrażoną w ramach wykonywania obowiązków parlamentarnych w rozumieniu art. 9 protokołu, lecz wyłącznie o wyjaśnienie zasad stosowania tego przepisu przez sądy krajowe oraz Parlament.
- 29 W swych dwóch pytaniach sąd krajowy dąży w istocie do ustalenia, czy w sytuacji gdy poseł europejski nie przedłożył Parlamentowi wniosku o skorzystanie ze swego immunitetu lub jeśli decyzja Parlamentu w kwestii tego immunitetu nie została przekazana krajowym organom sądowym, do których wniesiono powództwo takie jak w postępowaniu przed sądem krajowym, organy te są zobowiązane zwrócić się do Parlamentu o uchylenie immunitetu tego posła i wstrzymać się z rozstrzygnięciem, czy taki immunitet przysługuje do czasu decyzji tej instytucji.
- 30 Sąd krajowy opiera się na założeniu, że w postępowaniach przed sądem krajowym skarżący nie zwrócił się do Parlamentu z wnioskiem o skorzystanie ze swego immunitetu i że w rezultacie instytucja ta nie przyjęła żadnej decyzji w tej kwestii. Jednakże — jak wynika z dokumentów przedłożonych przez Parlament — L.A. Marra złożył wniosek o skorzystanie ze swego immunitetu, a Parlament przyjął rezolucję, która została przekazana stałemu przedstawicielowi Republiki Włoskiej. Nie ulega wątpliwości, że sądy rozstrzygające sprawę co do istoty oraz Corte suprema di cassazione nie wiedziały o wniosku L.A. Marry ani o rzeczonyj rezolucji.

- 31 Uwzględniając te elementy oraz w celu udzielenia sądowi krajowemu odpowiedzi pomocnej dla rozstrzygnięcia sporów zawisłych przed tym sądem, pytania prejudycjalne należy rozumieć jako mające rozstrzygnąć, po pierwsze, czy jeżeli sąd krajowy, wezwany do wydania orzeczenia w przedmiocie powództwa o odszkodowanie wniesionego przeciwko posłowi europejskiemu z uwagi na wyrażone przez niego opinie, nie otrzymał żadnej informacji dotyczącej wniosku rzeczonego posła skierowanego do Parlamentu w sprawie skorzystania z jego immunitetu, sąd ten może rozstrzygnąć kwestię istnienia immunitetu ustanowionego w art. 9 protokołu, uwzględniając okoliczności danego przypadku, po drugie, czy jeżeli sąd krajowy został poinformowany o fakcie, że poseł ten złożył w Parlamencie taki wniosek, sąd ten powinien wstrzymać prowadzenie postępowania przeciwko rzeczonemu posłowi do czasu otrzymania decyzji Parlamentu, oraz po trzecie, czy jeżeli sąd krajowy stwierdzi istnienie wskazanego immunitetu, powinien on zażądać jego uchylecia dla potrzeb prowadzenia postępowania sądowego. Ponieważ te same względy uzasadniają odpowiedź na te pytania, należy rozważyć je łącznie.
- 32 W celu ustalenia, czy przesłanki bezwzględnego immunitetu ustanowionego w art. 9 protokołu są spełnione, sąd krajowy nie jest zobowiązany do przedłożenia pytania Parlamentowi. W istocie protokół nie przewiduje bowiem kompetencji Parlamentu w zakresie badania, w przypadku postępowania sądowego przeciwko posłowi europejskiemu z uwagi na wyrażone przez niego opinie i stanowiska zajęte w głosowaniu, czy przesłanki skorzystania z tego immunitetu zostały spełnione.
- 33 Taka ocena należy zatem do wyłącznej kompetencji sądów krajowych, mających stosować ten przepis, które — jeżeli stwierdzą, że opinie i stanowiska zajęte w głosowaniu zostały wyrażone w ramach wykonywania obowiązków parlamentarnych — mogą wyłącznie wyciągnąć konsekwencje związane z takim immunitetem.
- 34 Jeżeli stosując art. 9 protokołu, rzeczone sądy mają wątpliwości w kwestii jego wykładni, mogą na podstawie art. 234 WE przedłożyć Trybunałowi pytanie dotyczące wykładni tego artykułu protokołu, przy czym sądy ostatniej instancji są w takim przypadku zobowiązane wnieść sprawę do Trybunału.

35 Ponadto z art. 6 i 7 regulaminu, który zawiera wewnętrzne zasady dotyczące postępowania w sprawie uchylecia immunitetu parlamentarnego, nie wynika, nawet w sposób dorozumiany, że sądy krajowe mają obowiązek pozostawienia Parlamentowi decyzji co do istnienia przesłanek umożliwiających przyznanie takiego immunitetu przed zajęciem stanowiska w kwestii opinii i stanowisk wyrażonych w głosowaniu przez posłów europejskich.

36 Artykuł 6 ust. 2 regulaminu ogranicza się bowiem do określenia zasad postępowania w sprawie uchylecia immunitetu parlamentarnego, ustanowionego w art. 10 protokołu.

37 Artykuł 6 ust. 3 tego regulaminu ustanawia zasady postępowania w sprawie skorzystania z immunitetu i przywilejów, które może być wszczęte przez posła europejskiego i które dotyczy również immunitetu z uwagi na opinie i stanowiska zajęte w głosowaniu w ramach wykonywania funkcji parlamentarnych. Artykuł 7 ust. 6 rzeczonego regulaminu przewiduje bowiem, że Parlament „stwierdza”, czy postępowanie sądowe wszczęte przeciwko posłowi europejskiemu stanowi ograniczenie swobody wyrażania opinii lub głosowania oraz „przedstawia właściwemu organowi propozycję wyciągnięcia odpowiednich wniosków”.

38 Jak zatem podkreśliły Parlament i Komisja Wspólnot Europejskich, regulamin jest aktem organizacji wewnętrznej, który nie może ustanowić na rzecz Parlamentu kompetencji, które nie są wyraźnie przyznane w akcie normatywnym, w tym przypadku w protokole.

39 Wynika z tego, że nawet jeżeli Parlament w wyniku wniosku zainteresowanego posła europejskiego podejmie na podstawie tego regulaminu decyzję o skorzystaniu z immunitetu, decyzja ta stanowi opinię, która nie wywołuje wiążących skutków wobec krajowych organów sądowych.

- 40 Ponadto fakt, że prawo państwa członkowskiego przewiduje postępowanie w sprawie skorzystania z immunitetu członków parlamentu krajowego, umożliwiające temu parlamentowi podjęcie działań, jeżeli sąd krajowy nie uznał tego immunitetu, nie prowadzi do przyznania tych samych uprawnień Parlamentowi Europejskiemu w stosunku do posłów europejskich pochodzących z tego państwa, jeżeli — jak zostało stwierdzone w pkt 32 niniejszego wyroku — art. 9 protokołu nie przewiduje wyraźnie takiej kompetencji po stronie Parlamentu i nie odsyła do przepisów prawa krajowego.
- 41 Jednakże zgodnie z utrwalonym orzecznictwem obowiązek lojalnej współpracy między instytucjami europejskimi i władzami krajowymi, ustanowiony w art. 10 WE i przypomniany w art. 19 protokołu, który ciąży zarówno na władzach sądowych państw członkowskich działających w ramach przyznanych im kompetencji, jak i instytucjach wspólnotowych, ma szczególne znaczenie, jeżeli współpraca dotyczy władz sądowych państw członkowskich, które mają zapewnić stosowanie i przestrzeganie prawa wspólnotowego w krajowym porządku prawnym (zob. w szczególności postanowienie z dnia 13 lipca 1990 r. w sprawie C-2/88 IMM Zwartveld i in., Rec. s. I-3365, pkt 17 oraz wyrok z dnia 22 października 2002 r. w sprawie C-94/00 Roquette Frères, Rec. s. I-9011, pkt 93).
- 42 Należy uznać, że ten obowiązek współpracy znajduje zastosowanie w ramach sporu takiego jak przed sądem krajowym. Parlament Europejski oraz krajowe organy sądowe powinny zatem współpracować w celu uniknięcia konfliktu przy wykładni i stosowaniu przepisów protokołu.
- 43 Jeżeli przed sądem krajowym zostało wniesione powództwo przeciwko posłowi europejskiemu i sąd ten został poinformowany, że zostało wszczęte przewidziane w art. 6 ust. 3 regulaminu postępowanie w sprawie skorzystania z przywilejów i immunitetów przysługujących temu posłowi, rzeczony sąd powinien zawiesić postępowanie sądowe i zwrócić się do Parlamentu o zajęcie stanowiska w jak najkrótszym terminie.

44 Jeżeli sąd krajowy stwierdził występowanie przesłanek przyznania bezwzględnej immunitetu ustanowionego w art. 9 protokołu, zarówno ten sąd, jak i Parlament powinny uszanować ten immunitet. Wynika z tego, że taki immunitet nie może być uchylony przez Parlament i że w rezultacie rzeczony sąd jest zobowiązany oddalić powództwo wniesione przeciwko zainteresowanemu posłowi europejskiemu.

45 Po pierwsze bowiem, art. 9 protokołu nie przyznaje takiego uprawnienia Parlamentowi. Po drugie, ponieważ artykuł ten stanowi szczególny przepis stosowany we wszystkich postępowaniach sądowych, w ramach których posłowi przysługuje immunitet z uwagi na wyrażone opinie i stanowiska zajęte głosowaniu przy wykonywaniu obowiązków parlamentarnych, uchylenie tego immunitetu nie może nastąpić na podstawie art. 10 akapit trzeci protokołu, który dotyczy immunitetu w postępowaniach sądowych, których przedmiotem jest inne działanie niż to, do którego odnosi się rzeczony art. 9. Wynika z tego, że tylko ten ostatni immunitet może zostać uchylony dla potrzeb prowadzenia postępowania sądowego przeciwko posłowi europejskiemu.

46 W świetle ogółu powyższych rozważań na przedłożone pytania należy odpowiedzieć, że wykładni wspólnotowych zasad dotyczących immunitetów posłów do Parlamentu należy dokonywać w ten sposób, że w przypadku powództwa o odszkodowanie wniesionego przeciwko posłowi europejskiemu z uwagi na wyrażone przez niego opinie,

- jeżeli sąd krajowy rozstrzygający w przedmiocie tego powództwa nie otrzymał żadnej informacji dotyczącej wniosku rzeczonego posła złożonego w Parlamencie w celu skorzystania z immunitetu ustanowionego w art. 9 protokołu, nie jest on zobowiązany zwrócić się do Parlamentu o zajęcie stanowiska w kwestii zaistnienia przesłanek tego immunitetu;

- jeżeli sąd krajowy został poinformowany, że poseł ten złożył w Parlamencie wniosek o skorzystanie z rzeczoności immunitetu w rozumieniu art. 6 ust. 3 regulaminu, powinien on zawiesić postępowanie sądowe i zwrócić się do Parlamentu o zajęcie stanowiska w jak najkrótszym terminie;

- jeżeli sąd krajowy uzna, że rzeczonemu posłowi przysługuje immunitet ustanowiony w art. 9 protokołu, jest on zobowiązany oddalić powództwo wniesione przeciwko zainteresowanemu posłowi europejskiemu.

W przedmiocie kosztów

⁴⁷ Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Wykładni wspólnotowych zasad dotyczących immunitetów posłów do Parlamentu Europejskiego należy dokonywać w ten sposób, że w przypadku powództwa

o odszkodowanie wniesionego przeciwko posłowi europejskiemu z uwagi na wyrażone przez niego opinie,

- jeżeli sąd krajowy rozstrzygający w przedmiocie tego powództwa nie otrzymał żadnej informacji dotyczącej wniosku rzeczonego posła złożonego w Parlamencie Europejskim w celu skorzystania z immunitetu ustanowionego w art. 9 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich z dnia 8 kwietnia 1965 r., nie jest on zobowiązany zwrócić się do Parlamentu Europejskiego o zajęcie stanowiska w kwestii zaistnienia przesłanek tego immunitetu;
- jeżeli sąd krajowy został poinformowany, że poseł ten złożył w Parlamencie Europejskim wniosek o skorzystanie z rzeczonego immunitetu w rozumieniu art. 6 ust. 3 regulaminu Parlamentu Europejskiego, powinien on zawiesić postępowanie sądowe i zwrócić się do Parlamentu Europejskiego o zajęcie stanowiska w jak najkrótszym terminie;
- jeżeli sąd krajowy uzna, że rzeczonemu posłowi przysługuje immunitet ustanowiony w art. 9 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Wspólnot Europejskich, jest on zobowiązany oddalić powództwo wniesione przeciwko zainteresowanemu posłowi europejskiemu.

Podpisy